

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**Кафедра публічного управління,
менеджменту інноваційної діяльності та дорадництва**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор ННІ неперервної освіти і туризму
д.ю.н., професор Іван Гриценко
“5” червня 2023 р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри публічного управління,
менеджменту інноваційної діяльності
та дорадництва
Протокол № 15 від “5” червня 2023 р.
В.о. завідувача кафедри:
д.держ.упр., доцент Сергій Приліпко

“РОЗГЛЯНУТО”

Гарант ОП “Публічне управління та адміністрування”
д.держ.упр., доцент Сергій Приліпко

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ»

Галузь знань: 28 «Публічне управління та адміністрування»

Спеціальність: 281 «Публічне управління та адміністрування»

Освітньо-професійна програма: 281 «Публічне управління та адміністрування»

Освітній ступінь: бакалавр

Розробник: професор кафедри публічного управління, менеджменту інноваційної діяльності та дорадництва, доктор наук з державного управління, доцент Євсюкова Оксана Володимирівна

Київ - 2023

1. Опис навчальної дисципліни

«Публічне адміністрування»

Галузь знань, спеціальність, ОПЗ, освітній ступінь	
Галузь знань	28 «Публічне управління та адміністрування»
Спеціальність	281 «Публічне управління та адміністрування»
Освітньо-професійна програма	281 «Публічне управління та адміністрування»
Освітній ступінь	магістр
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	Обов'язкова
Загальна кількість годин	150
Кількість кредитів ECTS	5
Кількість змістових модулів	-
Курсовий проект (робота)	+
Форма контролю	Екзамен
Показники навчальної дисципліни для заочної форми навчання	
	денна форма навчання
Рік підготовки	2
Семестр	3
Лекційні заняття	30 год.
Практичні	30 год.
Самостійна робота	90 год.
Індивідуальні завдання	-
Кількість тижневих аудиторних годин	4 год.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Публічне адміністрування» є оволодіння здобувачами вищої освіти теоретичними знаннями з питань публічного адміністрування та формування у них здатності забезпечити діяльність суб'єктів публічного управління, пов'язану з реалізацією управлінських функцій способами, визначеними в інструкціях, регламентах і процедурах, яка концентрується на прийнятті та реалізації управлінських рішень.

Завдання навчальної дисципліни «Публічне адміністрування» полягає у формуванні в здобувачів вищої освіти теоретичних знань та практичних навичок з публічного адміністрування в результаті набуття яких необхідно

знати:

- основні поняття, ознаки та принципи публічного адміністрування;
- концептуальні засади публічного адміністрування і нормативно-правову основу його забезпечення;
- визначення сутності, законів і механізмів публічного адміністрування;
- основні тенденції та напрями еволюції публічного адміністрування;
- основні технології та процедури в публічному адмініструванні;
- ключові методи формування, моніторингу та контролю управлінських рішень на всіх рівнях управління;
- основні принципи прийняття управлінських рішень;
- напрями змін у публічному адмініструванні;
- поняття адміністративного ресурсу та його застосування.

вміти:

- використовувати основні закони та підходи до публічного адміністрування;
- організовувати діяльність органів публічної влади, налагоджувати соціальну взаємодію та співробітництво, використовуючи закони публічного адміністрування;
- забезпечувати належний рівень підготовки управлінських рішень із використанням ціннісного та результат орієнтованого підходу; усвідомлювати загальні вимоги при підготовці та реалізації управлінських рішень;
- знати теорії та моделі прийняття управлінських рішень та можливості їх застосування;
- розуміти сутність територіальних впливів на прийняття управлінських рішень;
- формувати цілі публічного адміністрування та завдання, що забезпечать досягнення цих цілей;
- використовувати навички адміністрування в управлінні соціальною та економічною сферами діяльності;
- при забезпеченні публічного адміністрування дотримуватися цінностей, традицій, ідеалів, норм і правил поведінки прийнятих у демократичних, правових державах;
- послуговуватися навичками із застосування ціннісних та історичних контекстів прийняття управлінських рішень при вирішенні актуальних питань на всіх рівнях управління;
- аналізувати розвиток управлінських процесів у публічній сфері, ідентифікувати проблеми та обґрунтовувати необхідність їх вирішення, добирати для цього необхідну та релевантну кількісну і якісну інформацію, робити обґрунтовані та неупереджені висновки;

- уживати заходи із упровадження сучасних форм і методів діяльності суб'єкта публічної сфери, його структурного підрозділу, оптимізації його функціональної та організаційної структури, виходячи зі змісту сучасних управлінських технологій;
- застосовувати методи та критерії оцінювання результативності та ефективності публічного адміністрування в умовах соціально-економічних змін;
- створювати та /або модернізувати організаційну структуру органу публічної влади ґрунтуючись на принципах, закономірностях та законах публічного адміністрування;
- застосовувати технології оцінювання управлінської діяльності;
- застосувати технології оцінювання кандидатів на зайняття посад в органах публічної влади.

Набуття компетентностей:

інтегральна: здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6. Здатність працювати в команді.

ЗК7. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.

спеціальні (фахові компетентності) (СК):

ФК2. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.

ФК8. Здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати.

ФК9. Здатність впроваджувати інноваційні технології.

ФК10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування;

які формують такі **програмні результати навчання:**

ПРН4. Знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування.

ПРН5. Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування.

ПРН8. Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень.

ПРН11. Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.

ПРН14. Уміти коригувати професійну діяльність у випадку зміни вихідних умов.

3. Програма та структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Концептуальні засади публічного адміністрування

Тема 1. Публічне адміністрування: поняття та закономірності

Основні підходи до розуміння публічного адміністрування та його еволюція. Предметна сфера публічного адміністрування та його методологічна основа. Взаємозв'язок та співвідношення публічного адміністрування та публічного управління. Публічне адміністрування як напрям наукових досліджень, сукупність знань, сфера діяльності та навчальна дисципліна. Взаємозв'язок економічної, соціальної та політичної сфер. Суб'єкти публічного адміністрування. Принципи, закони та системи суб'єктів публічного адміністрування.

Тема 2. Основні теорії, школи та моделі публічного адміністрування

Основні етапи розвитку публічного адміністрування. Вудро Вільсон та його внесок в розвиток теорії публічного адміністрування. Бюрократична модель державного управління Макса Вебера. Новий публічний менеджмент як модель публічного адміністрування. Концепція «належного управління».

Тема 3. Система публічного адміністрування

Поняття системи публічного адміністрування. Цілі та функції публічного адміністрування. Організаційна структура публічного адміністрування. Принципи організації та функціонування системи публічного адміністрування. Принципи централізації та децентралізації публічного адміністрування. Принципи концентрації та деконцентрації публічного адміністрування. Принцип транспарентності публічного адміністрування. Партисипативний механізм публічного адміністрування.

Тема 4. Публічне адміністрування та публічна влада

Феномен влади. Публічна влада та публічне адміністрування. Влада як основний засіб публічного адміністрування. Механізм взаємодії влади та публічного адміністрування. Держава як суб'єкт політичної влади. Економічна влада. Взаємозв'язок і взаємозалежність політичної та економічної влади.

Тема 5. Органи виконавчої влади як суб'єкти публічного адміністрування

Органи виконавчої влади: поняття, ознаки, особливості правового становища. Види та система органів виконавчої влади. Кабінет Міністрів України в системі публічного адміністрування. Центральні органи виконавчої влади як суб'єкти публічного адміністрування. Повноваження і форми діяльності місцевих державних адміністрацій.

Тема 6. Громадянське суспільство як суб'єкт формування цілей публічного адміністрування

Основні етапи формування та еволюції громадянського суспільства. Сутнісні характеристики громадянського суспільства. Місце і роль громадських організацій у публічному адмініструванні. Громадянське суспільство як сфера формування єдиного

комплексу цінностей та відносин. Автономність і органічна єдність громадянського суспільства та держави.

Змістовий модуль 2. Прийняття управлінських рішень в умовах розвитку інформаційного суспільства

Тема 7. Публічне адміністрування як процес розробки, прийняття та виконання управлінських рішень

Теоретичні засади прийняття управлінських рішень. Нормативні, дескриптивні та прескриптивні моделі прийняття рішень. Раціональна модель прийняття рішень та її обмеження. Еволюція теоретичних підходів до прийняття рішень. Теорія багатомірної корисності. Особливості прийняття рішень у публічній сфері. Рішення в політико-управлінському циклі. Фактори, що впливають на прийняття рішень у публічних організаціях. Модель прийняття рішень на основі аналізу “витрати-вигоди”. Прийняття рішень на основі аналізу впливів у публічній сфері. Модель неповної рівноваги. Концепція алгоритму прийняття рішення в публічному управлінні. Територіальний аспект прийняття рішень в публічному управлінні. Методологія врахування територіальних впливів при прийнятті рішень. Моделі оцінювання територіальних впливів рішень, що приймаються в публічному управлінні. Моделі оцінювання наслідків прийняття рішень у проектах європейських організацій.

Тема 8. Публічне адміністрування в умовах розвитку інформаційного суспільства

Інформація як основа публічного адміністрування. Поняття інформації та інформаційних ресурсів. Види інформації. Режими доступу до інформації. Правове регулювання доступу до публічної інформації з обмеженим доступом. Реалізація права на доступ до публічної інформації за інформаційним запитом. Законодавче забезпечення та форми реалізації електронного урядування в публічному адмініструванні.

Тема 9. Публічні та адміністративні послуги в системі публічного адміністрування

Поняття, природа і зміст публічних послуг (державних і муніципальних), що надаються органами публічної влади. Місце публічних послуг у структурі діяльності держави. Ознаки публічних послуг. Принципи надання публічних послуг. Поняття і види форм державного управління з надання публічних послуг. Адміністративні послуги: поняття, місце в системі публічних послуг, основні види. Організаційно-правовий механізм надання адміністративних послуг. Електронні адміністративні послуги. Зарубіжний досвід правового регулювання адміністративних послуг. Проблема якості публічних послуг та їх стандартизація.

Тема 10. Моніторинг і оцінка результативності публічного адміністрування в Україні та імплементація прогресивних технологій з світового досвіду

Визначення ефективності та результативності публічного адміністрування. Моделі оцінювання ефективності побічного управління та адміністрування. Світовий досвід. Імплементація прогресивних технологій з світового досвіду в управлінську практику в Україні.

**Структура навчальної дисципліни
«Публічне адміністрування»**

Назви тем	усього	у тому числі			
		л	п	інд	с.р.
Змістовий модуль 1. Концептуальні засади публічного адміністрування					
Тема 1. Публічне адміністрування: поняття та закономірності	16	4	4	-	8
Тема 2. Основні теорії, школи та моделі публічного адміністрування	12	2	2	-	8
Тема 3. Система публічного адміністрування	12	2	2		8
Тема 4. Публічне адміністрування та публічна влада	12	2	2		8
Тема 5. Органи виконавчої влади як суб'єкти публічного адміністрування	12	2	2		8
Тема 6. Громадянське суспільство як суб'єкт формування цілей публічного адміністрування	12	2	2		8
Разом	76	14	14	-	48
Змістовий модуль 2. Прийняття управлінських рішень в умовах розвитку інформаційного суспільства.					
Тема 7. Публічне адміністрування як процес розробки, прийняття та виконання управлінських рішень	18	4	4	-	10
Тема 8. Публічне адміністрування в умовах розвитку інформаційного суспільства	18	4	4	-	10
Тема 9. Публічні та адміністративні послуги в системі публічного адміністрування	18	4	4	-	10
Тема 10. Моніторинг і оцінка результативності публічного адміністрування в Україні	20	4	4	-	12
Разом	74	16	16	-	42
Усього годин	150	30	30	-	90

4. Теми практичних занять

з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
1.	Сутність та закономірності публічного адміністрування	4
2.	Основні теорії, школи та моделі публічного адміністрування	2
3.	Система публічного адміністрування	2
4.	Публічне адміністрування та публічна влада	2
5.	Органи виконавчої влади як суб'єкти публічного адміністрування	2
6.	Громадянське суспільство як суб'єкт формування цілей публічного адміністрування	2
7.	Публічне адміністрування як процес розробки, прийняття та виконання управлінських рішень	4
8.	Публічне адміністрування в умовах розвитку інформаційного суспільства	4
9.	Публічні та адміністративні послуги в системі публічного адміністрування	4
10	Моніторинг і оцінка результативності публічного адміністрування в Україні	4
	Разом	30

6. Контрольні питання

1. Назвіть основні підходи до визначення публічного адміністрування.
2. Періоди становлення публічного адміністрування.
3. Поняття «феномену влади».
4. Публічна влада та публічне адміністрування.
5. Влада як основний засіб публічного адміністрування.
6. Основні принципи адміністративної культури публічного службовця.
7. Які основоположні підходи лежать в основі розвитку публічного адміністрування?
8. Яким чином публічне адміністрування реалізується через виконання адміністративної процедури?
9. Що являє собою адміністративна діяльність органів публічного управління? 10. Що вкладається в поняття «апарат публічної влади»?
11. Опишіть закономірності публічного адміністрування.
12. Дайте характеристику основних складників адміністративного ресурсу та опишіть його основні види.
13. Наведіть основні характеристики адміністративної культури та опишіть основоположні компоненти адміністративної етики.
14. Ключові засади закону соціального управління.
15. В аспекті змін, що відбуваються в суспільстві опишіть необхідність посилення регулювання в публічному адмініструванні шляхом використання положень закону необхідності посилення регулювання та управління суспільними процесами.
16. Охарактеризуйте основні положення закону «необхідного багатоманіття».
17. Окресліть ключові засади закону розмежування центрів влади та управління (розподіл влади на законодавчу, виконавчу, судову).
18. Сформулюйте основні засади закону централізації та децентралізації влади.
19. Окресліть основні положення закону системності організації публічного адміністрування.
20. В яких закономірностях знаходить свій вияв закон про системність публічного адміністрування?
21. Охарактеризуйте закон саморозвитку системи публічного адміністрування.
22. Людиноцентричний підхід.
23. Використання моделей оцінювання наслідків прийняття рішень у проектах, що застосовуються європейськими організаціями.
24. Обмежувальні чинники, які варто враховувати (нестача матеріальних та технічних засобів, фінансових та кадрових ресурсів тощо) при прийнятті та реалізації управлінських рішень.
25. Підходи до прийняття управлінських рішень (інтуїтивний, на основі суджень, раціональний, задовольняючий, нарошувальний).
26. Альтернативні варіанти управлінського рішення.
27. Методи пошуку альтернативних рішень.
28. Алгоритм реалізації управлінських рішень.
29. Використання задовольняючого та нарошеного підходу у прийнятті управлінських рішень.
30. Класифікація управлінських ситуацій при прийнятті рішень.
31. Теорія прийняття рішень.
32. Моделі прийняття управлінських рішень.
33. Типи моделей і методів прийняття управлінських рішень.

34. Методи обґрунтування і прийняття управлінських рішень (матриця оцінки наслідків реалізації рішення та аналітично-систематизаційний метод).
35. Нормативна модель прийняття управлінського рішення.
36. Теорія “багатоатрибутної корисності” (MAUT).
37. Техніки оцінювання результативності та ефективності в публічному адмініструванні.
38. Етапи прийняття управлінських рішень та технології визначення їх належної підготовки.
39. Використання теорії ігор для оцінки впливу прийнятого управлінського рішення на конкурентів.
40. Використання теорії черг, або оптимального обслуговування для визначення оптимальної кількості шляхів обслуговування споживачів відносно до їх потреб.
41. Модель управління запасами.
42. Імітаційне моделювання в публічному адмініструванні.
43. Методи та моделі попереднього оцінювання короткострокових та довгострокових впливів на прийняття і реалізацію управлінських рішень.
44. Контроль, аудит та моніторинг управлінської діяльності.
45. Модель Ріка Роскіна та її 4 змінні (часовий фактор; ступінь довіри між керівником і підлеглими; важливість прийняття правильного рішення; важливість отримання згоди підлеглих на виконання рішення), що визначають доцільність застосування групових чи індивідуальних методик прийняття управлінських рішень.
46. Вплив типу проблеми на вибір стилю прийняття рішення.
47. Внутрішні впливи на прийняття управлінських рішень за Моделлю демонстрації рівня очікуваності.
48. Зовнішні впливи на прийняття управлінських рішень з огляду на реакцію суспільства на реалізацію політичних рішень.
49. Теорія «адміністрації» А. Файоля.
50. Сучасні методи оцінювання кандидатів на зайняття посад в органах публічного управління.
51. Управління суспільством як головне призначення публічного адміністрування.
52. Принципи, що регулюють адміністрування як соціально-політичний, соціально-економічний та соціально-культурний процеси.
53. Реалізація принципів публічного адміністрування.
54. Управління як визначальна функція публічного адміністрування.
55. Поняття управлінського рішення.
56. Послідовність прийняття управлінського рішення в публічному адмініструванні.
57. Роль конкуренції в процесі прийняття рішення.
58. Головне призначення публічного адміністрування.
59. Загальносистемні принципи публічного адміністрування.
60. Закон централізації та децентралізації влади.
61. Закон необхідності посилення регулювання та управління суспільними процесами.
62. Закон розмежування центрів влади та управління.
63. Закон системності організації та саморозвитку системи публічного адміністрування.
64. Управління як визначальна функція публічного адміністрування.
65. Пріоритетність публічного вибору цінностей та цілей.
66. Визначення цінностей та цілей – визначальна ланка прийняття рішень.
67. Методи публічного адміністрування.

68. Поняття результативності та ефективності публічного адміністрування.

69. Шляхи підвищення результативності та ефективності публічного адміністрування.

70. Відповідальність органів публічної влади в сфері публічного адміністрування.

6. Методи навчання

Під час викладання курсу передбачено використання методики проблемного навчання, технології дистанційного навчання та модульно-рейтингова системи навчання.

На лекціях зосереджується увага здобувачів вищої освіти на вивченні окремих теоретичних положень та проблемних питань організації діяльності органів публічної влади, розглядаються можливі варіанти її удосконалення, з наведенням конкретних прикладів з вітчизняної та зарубіжної практики. Надаються практичні рекомендації щодо організаційної діяльності в органах державної влади, органах місцевого самоврядування та громадських об'єднаннях. Лекційний матеріал подається у формі тестових слайдів, схем, таблиць, графіків, відеофайлів, онлайн-курсів, тренінгів.

Формування вмінь здобувачів вищої освіти за визначеними темами практичних занять відбувається у формі: колективної роботи над ситуаційним завданням; презентації результатів індивідуальної та групової роботи, дискусії, дебатів, круглого столу; публічного виступу; виконання тестових завдань під час проміжної атестації.

Самостійна полягає у самостійному опрацюванні здобувачами вищої освіти визначених тем у програмі, нормативно-правової бази, навчально-методичної, наукової літератури та інших джерел інформації дисципліни та передбачає надання відповідей на запитання для самоконтролю. Під час самостійної роботи здобувач вищої освіти працює над вивченням організації діяльності органів публічної влади, здійснює підготовку публічного виступу та презентаційних матеріалів.

7. Форми контролю

1. Поточний контроль знань здобувачів вищої освіти заочної форми навчання з дисципліни «Публічне адміністрування» проводиться у формах:

- 1) усне опитування на практичних заняттях;
- 2) виконання поточних контрольних робіт;
- 3) захист індивідуального завдання;
- 4) бліц-опитування.

2. Контроль засвоєння матеріалу за тестовими технологіями.

3. Підсумковий семестровий контроль у формі:

- письмового екзамену - для *заочної форми навчання* Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Публічне адміністрування» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Оцінка рівня отриманих теоретичних знань та практичних навичок за шкалою університету здійснюється на основі системи контролю знань і передбачає стимулювання систематичної, ритмічної самостійної роботи здобувачів вищої освіти ступеня магістр, підвищення об'єктивності оцінки їхніх знань, визначення їх рейтингу, запровадження здорової конкуренції між ними у навчанні та розвитку творчих здібностей.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Оцінювання здобувачів вищої освіти відбувається згідно Положення про екзамени та заліки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України. Після проведення проміжних атестацій із змістових модулів і визначення їх рейтингових оцінок визначається рейтинг здобувача вищої освіти з навчальної роботи ИНР (не більше 70 балів). Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни Я ДИС (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента з навчальної роботи ЯНР (до 70 балів): $Я ДИС = Я НР + Я АТ$. Рейтинг здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни у балах переводиться у національні оцінки згідно з таблиці 1.

Таблиця 1

Співвідношення між рейтингом здобувача вищої освіти і національними оцінками

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Оцінка **“Відмінно”** виставляється здобувачу вищої освіти, який систематично працював протягом семестру, показав під час екзамену різнобічні і глибокі знання програмного матеріалу, вмів успішно виконувати завдання, які передбачені програмою, засвоїв зміст основної та додаткової літератури, усвідомив взаємозв'язок окремих розділів дисципліни, їхнє значення для майбутньої професії, виявив творчі здібності у розумінні та використанні навчально-програмного матеріалу, проявив здатність до самостійного оновлення і поповнення знань.

Оцінка **“Добре”** виставляється здобувачу вищої освіти, який виявив повне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, що рекомендована програмою, показав достатній рівень знань з дисципліни і здатний до їх самостійного оновлення та поповнення у ході подальшого навчання та професійної діяльності.

Оцінка **“Задовільно”** виставляється здобувачу вищої освіти, який виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та наступної роботи за професією, справляється з виконанням завдань, передбачених програмою, допустив окремі похибки у відповідях на іспиті і при виконанні іспитових завдань, але володіє необхідними знаннями для подолання допущених похибок під керівництвом науково-педагогічного працівника.

Оцінка **“Незадовільно”** виставляється здобувачу вищої освіти, який не виявив достатніх знань основного навчально-програмного матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може без допомоги викладача використати знання при подальшому навчанні, не спромігся оволодіти навичками самостійної роботи.

9. Методичне забезпечення

Навчально-методичний комплекс включає робочу програму, курс лекцій, презентаційні матеріали, завдання для виконання практичних робіт, питання для самопідготовки, комплект тестових завдань для проведення поточного модульного контролю, комплект екзаменаційних білетів, електронний курс.

10. Рекомендована література

Основні джерела:

1. Грищенко І. М. Адміністрування: теоретико-методологічні підходи. Сучасні аспекти науки: II-ий том колективної монографії / за ред. Є. О. Романенка, І. В. Жукової. Розділ 1. Державне управління, самоврядування і державна служба. Київ; Братислава: ФОП КАНДИБА Т. П., 2020. 223 с.) <http://vadnd.org.ua/app/uploads/2020/10/Сучасні-аспекти-науки-2-том09.10.2020.pdf>
2. Грищенко І. М. Публічне управління розвитком регіонів у процесі побудови сервісно-орієнтованої держави: теорія, методологія та практика : монографія; за заг. ред. Н.В. Васильєвої, О.І. Васильєвої. Національна академія держ. упр. при Президентіві України. К. : НАДУ, 2018. 303 С. ISBN 978-966619-391-2 URL : http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe
3. Грищенко І. М. Феномен лідерства в системі місцевого самоврядування: теорія, методологія, практика: монографія. Національна академія держ. упр. при Президентіві України. К. : НАДУ, 2016. 319 с. ISBN 978-966-619-347-9 URL : http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe
4. Грищенко І. М. Управлінські інновації: соціально-економічний аспект : монографія; авт. кол. В. С. Куйбіда, О. М. Петроє, І. М. Грищенко та ін. К. : НАДУ, 2019. 304 с. ISBN 978-966-619-398-1 http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe
5. Грищенко І. М. Стан, проблеми та перспективи ресурсного забезпечення органів публічної влади в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 13. С. 65-69. URL : <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=6176&i=11>
6. Грищенко І. М. Організація надання послуг: теорія, методологія, практика : монографія / авт. кол.; за заг. ред. О. І. Васильєвої, О. С. Ігнатенка. Донецьк : Юго-Восток, 2014. 388 с. Розділ 6. Імідж надавача адміністративної послуги. С. 269-281.
7. Грищенко І. М. Стан, проблеми та перспективи ресурсного забезпечення органів публічної влади в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 13. С. 65–69.
8. Грищенко І. Програма діяльності Кабінету Міністрів України в аспекті консолідації та розвитку української нації. Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентіві України. 2020. Вип. 1. С. 33-40. URL: <http://zbirnyk-nadu.academy.gov.ua/article/view/208994/209142>
[DOI 10.36.030/2664-3618-2020-1-33-40](https://doi.org/10.36.030/2664-3618-2020-1-33-40)

9. Організація надання публічних послуг на місцевому рівні : навч. посіб. / Г. А. Борщ, Н. В. Васильєва, О. І. Васильєва, І. М. Грищенко та ін. ; за заг. ред. О. І. Васильєвої, Н. В. Васильєвої, О. С. Ігнатенка. 2-ге вид., допов. і переробл. Київ : НАДУ, 2018. 400 с.

10. Грищенко І., Олійник В. Забезпечення рівних можливостей представництва жінок на вищих рівнях прийняття політичних рішень. *Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України*. Спецвипуск. 2020. С. 85-90. DOI 10.36.030/2664-3618-2020-si-85-90. URL: <https://zbirnyk-nadu.academy.gov.ua>
<http://academy.gov.ua/pages/dop/198/files/8cb46968-8c1b-41ab-871e-1c220e096705.pdf>

11. Місцеве самоврядування : підручник / за ред. В. М. Вакуленка, Ю. Ф. Дехтяренка, В. С. Куйбіди, І. М. Грищенко. Київ : НАДУ, 2019. 672 с.

12. Основи публічного адміністрування: навч. посібн.; Ю. Битяк, Н. Матюхіна. Харків : Право, 2018. 172 с.

13. Шрьодер П. Нове публічне адміністрування або Як досягнути ефективного врядування? / пер. з нім. В.Шведа. К.: Заповіт, 2008. 76 с.

14. Public and municipal administration: theory, methodology, practice : Collective monograph. Riga : Izdevnieciba "Baltija Publishing", 2020. 324 p. Грищенко І.М., Горбата Л. П. *Пріоритетні напрями та шляхи забезпечення інформаційної відкритості в органах публічної влади*. С. 20-40. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-46-4.02>
<http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/book/39>

15. Gryshchenko, I. M. Development of the capacity of territorial communities / I. M. Gryshchenko, M. M. Kulaiets // Науковий вісник Полісся. Чернігів : ЧНТУ, 2018. № 2 (14). Ч. 1. – С. 98-104. (citation index ESCI in **Web of Science**). DOI: [10.25140/2410-9576-2018-1-2\(14\)-98-104](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2018-1-2(14)-98-104)
http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvp_2018_2%281%29__15

16. Gryshchenko I. Application of the Theory of Leadership "Path –Goal" in local government. *Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky*, Košice, Slovakia. Vol. 3. № 2/2015. P. 81–84.

17. Gryshchenko I. Leadership: the need for power. Europäische Fachhochschule European Applied Sciences, ORT Publishing, Stuttgart, Germany. Vol. 7, 2015 (Juli). Section 9. Economics and management. P. 74–77.

18. Gryshchenko I. The impact on the formation of personal needs leadership. Scientific BULLETIN of National Mining University, Scientific and technical journal, vol. 4 (154), 2016 (Juli). Section "Economy and management". P. 154-160.
http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvngu_2016_4_22.

19. Semenyshyn, Mykola O.; Hryshchenko, Iryna M.; Alekseieva, Kateryna A.; Oliinyk, Volodymyr V.; Buha, Hanna S. Research of features of professional self-actualization of civil servants through the determinants of information security. *Revista San Gregorio*. Num. 42 (2020). Special Edition-2020. P. 41–53.
<http://revista.sangregorio.edu.ec/index.php/REVISTASANGREGORIO/rt/metadata/1537/5>

Додаткові джерела:

1. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / авт.-упоряд. В.П. Тимошук. К., 2018. 496 с.

2. Адміністративне право України: підруч.; Ю.П. Битяк, В.М. Гаращук, О.В. Дьяченко та ін.; за ред. Ю.П. Битяка. К.: Юрінком Інтер, 2017. 544 с.

3. Василевська Т. Е. Особистісні виміри етики державного службовця: монографія. К.: НАДУ, 2008. 336 с.

4. Мельник Р. С., Бевзенко В. М. Загальне адміністративне право : навч. посібн. К. : Ваіте, 2014. 376 с.

5. Сербін Р. А. Природа публічної адміністрації та її роль в адмініструванні благодійництва. *Пріоритетні проблеми реформування системи законодавства України* : матер. міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 23-24 липня 2015 р. С. 180-181.

6. Шопіна І. М. Щодо правової регламентації функціонування центральних органів виконавчої влади. *Публічне право*. 2011. № 3. С. 65-71.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний портал Верховної ради України <https://rada.gov.ua/>
2. Урядовий портал <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Національного агентства з питань державної служби <https://nads.gov.ua/>
4. Навчальний портал НУБіП України <https://elearn.nubip.edu.ua>